
Mevludin MUSTAFIĆ¹

Politika SAD prema terorizmu

USA Policy Toward Terrorism

Sažetak

Rad prikazuje politiku SAD prema terorizmu. Globalna borba protiv međunarodnog terorizma se u radu prikazuje kao rat za nove teritorije i kolonije iz kojih će se crpiti prirodna bogatstva napadnutih zemalja, ponajprije nafte. Navode se primjeri, potkrijepljeni američkim političkim analitičarima, da je SAD "vodeća teroristička zemlja" u svijetu koja provodi nasilje izvan normi međunarodnog prava, diplomacije i rata i tako ostaje van domašaja bilo kojih međunarodnih krivično-pravnih normi prema kojima bi trebala biti, kao u slučaju Nikaragve, osumnjičena za međunarodni terorizam. Ujedno, SAD su jedina zemlja na svijetu koja je od Svjetskog suda osumnjičena za provođenje međunarodnog terorizma, a koji se i danas provodi u još transparentnijim primjerima, a sve to pod okriljem globalne antiterorističke aktivnosti u svijetu.

Ključni pojmovi: politika, terorizam, međunarodni terorizam, stigmatizacija.

Poslije 11. septembra tema broj jedan u svim svjetskim medijima je postala terorizam i "rat protiv Osovine Zla", kako su to američki zvaničnici nazvali. Rat protiv globalnog svjetskog problema terorizma, ili, bolje reći, osvetnički rat koji vode zapadne zemlje, a u prvom redu Sjedinjene Američke Države (SAD) i Velika Britanija, pretvorio se, može se to slobodno reći, u rat protiv islamskih zemalja koje se optužuju za učešće i finansiranje svjetskih terorističkih organizacija. Teroristički napadi izvedeni u septembru 2001. godine na Svjetski trgovački centar (WTC) i Pentagon, izazvali su u svijetu zgražanje i

¹ Mr. sci.

zaprepaštenje zbog svoje siline i beskupuloznosti. Stotine miliona ljudi su putem malih ekrana direktno pratili događaje od 11. septembra 2001. godine. Šokantnost, zaprepaštenje i nevjerovanje zbog žestine napada i neshvatljivog načina i sredstava upotrijebljenih u napadu, izazvali su zaprepaštenje i prenerazili svakoga ko se našao pred malim ekranima i pratio zbivanja u Njujorku. Spektakularne slike aviona koji su letjeli i udarili u nebodere WTC-a i rušenje istih kao kula od karata, svakoga su dovele u situaciju neshvatanja kako se nešto tako može desiti, a posebno kada se ima u vidu da se to dešava najmoćnijoj svjetskoj nuklearnoj velesili. Direktna prenos ovih događaja je primorao izvještače da, suočeni sa efektom iznenađenja, vrše puki opis činjenica koje su odmah bile poznate i da se, pri tom, uopće nije moglo voditi računa o posljedicama svega što se dešavalo.

Nakon saznanja o tragičnim posljedicama ovog neviđenog terorističkog akta, uslijedio je medijski rat protiv terorizma podržan političkom propagandom, u početku protiv terorističke organizacije "Al Qaida" na čelu sa Osama Bin Ladenom, da bi se to pretvorilo u otvorenu segregaciju prema pripadnicima islamskih zemalja, i na kraju, a to traje i danas, i intervencijama vojnih snaga NATO pakta sa SAD i Velikom Britanijom na čelu. Najprije je izvršen osvetnički ratni pohod snaga "Alijanse" na Avganistan, a zatim na Irak, uz prijetnje ostalim islamskim zemljama da će se i one naći na udaru osvetničke "Alijanse" i njenih vojnih potencijala. Ako se ne isključi mogućnost da je Irak i posjedovao oružje za masovno uništenje i da to SAD sigurno znaju, onda ostaje otvoreno pitanje zašto te podatke nisu dali na uvid UN-u i njihovim kontrolorima u Iraku. Da li zato, što će eventualno učiniti, kad budu potpuno spremne za "preventivni rat", ili zato, što je bilo važnije sačuvati od javnosti svoje obavještajne aktivnosti, metode i izvore, nego da obavijeste svijet u opravdanost svojih sumnji?

Objašnjenje je dosta jasno i logično. Da su obavijestili javnost o svojim namjerama za vođenje rata, tada to ne bi bio "preventivni ili rat protiv terorizma", već obični, klasični napadački rat SAD protiv "diktatorskog" režima koji je vladao u Iraku. Bile su to samo pripreme za rat kako bi se zagospodarilo iračkim naftnim izvorima.

Evropa se najprije "podigla" na noge iz moralnih razloga, ali nakon intervencije SAD i njenih napada na Evropsku Uniju i njeno "nejedinstvo", Velika Britanija je otvoreno stala uz SAD, i Bush i SAD

su mogle otpočeti osvetnički rat "protiv terorizma" Kako to često biva, javnost je tek nedavno saznala da su Iračani početkom 2003. godine bili shvatili da se više ne može manipulirati međunarodnom zajednicom i do pred sam rat su tražili načina kako da ga izbjegnu. Njihova obavještajna služba je raznim kanalima poručivala Amerikancima da više nemaju oružja za masovno uništavanje, da su spremni za borbu protiv međunarodnog globalnog terorizma, da žele pomoći u postizanju mira između Izraela i Arapa, da će im dati prvenstvo za iskorištavanje naftnih izvora, da prihvataju američko učešće u razoružavanje Iraka itd., itd. Sve ove poruke je prenosio "libansko-američki poslovni čovjek, maronit Imad Hage, a s američke strane je u tim dodirima sudjelovao tadašnji predsjednik savjetodavnog Vijeća za politiku odbrane, Richard N. Perle. Po izjavama ovog dužnosnika pregovore je prekinula CIA i nije došlo do susreta između vodećih iračkih političara i obavještajnih dužnosnika Tariqa Aziza i Tahira Habbusha s američkom stranom. Predsjednik Bush je 30. ožujka odobrio otpočinjanje rata vjerujući kao i većina neokonzervativaca, da će Iračani dočekati Amerikance kao osloboditelje i da će u Bagdadu brzo biti uspostavljena demokracija kao primjer za sav Bliski Istok. Kao da se zaboravila, npr. Njemačka nakon II svjetskog rata! Naime, iako je Hitlerov režim bio strašni totalitarizam, većina je Nijemaca konac rata doživjela ne kao oslobođenje, nego kao poraz. Isto se tako zaboravilo da je za uspostavu demokracije u zapadnom dijelu Njemačke trebalo mnogo godina savezničke vojne okupacije."² SAD ni u jednom momentu do danas nisu pružile ni jedan uvjerljiv dokaz da Irak posjeduje ili da je posjedovao, ili, pak i dalje razvija i proizvodi oružje za masovno uništenje. Ni prije započinjanja rata protiv Iraka oni nisu uputili eksperte UN-a na prava mjesta, a kada bi nako od njih i ustvrdio da ne postoje takvi pogoni, to je za javnost ostajala tajna koju je znao samo predsjednik Bush. Danas se te prijetnje upućuju drugim islamskim zemljama. U prvom redu su tu Iran i Sirija, a zatim i ostale islamske zemlje.

Terorizam nije nikakva nova svjetska pojava. On postoji od kada postoji i ljudsko društvo, a njegove korijene možemo pratiti kroz historiju vrlo lako, ali je kao svjetski problem u demokratskom sistemu "isplivao" na površinu svjetske javnosti u XX stoljeću kroz razne političke terorističke organizacije, da bi svoj medijski bum doživio 11.

² www.slobodnaevropa.org

septembra. Terorizam se u kriminologiji shvata kao "akt terora učinjen u ime i za račun neke organizacije ili grupe (političke) , ili je od nje promovisan ili prihvaćen. "³ Da li će se govoriti samo o terorizmu ili političkom terorizmu, potpuno je svejedno jer se u kriminologiji ovi pojmovi shvataju kao pleonazmi. Ipak, napomenimo da uzroci terorizma leže "u ideološkim, političkim i ekonomskim protivrečnostima savremenog sveta.... Spoljni uzroci leže u protivrečnostima međunarodnog ekonomskog poretka, agresiji, okupaciji, kolonijalizmu i mešanju u unutrašnje stvari drugih država. "⁴ (podvukao M. M.) . Upravo podvučeno je postalo kamen temeljac američke politike prema islamskim zemljama u borbi protiv terorizma, ali i protiv svih drugih zemalja u čiju se unutrašnju politiku SAD miješaju već decenijama.

Da se terorizam nije pokazao u svjetlu u kojem se pokazao pri napadima na SAD, i da nisu u pitanju upravo SAD, na terorizam bi se i danas gledalo kao na tercijalni svjetski problem, a nikako primarni. Napad na SAD, nuklearnu velesilu i zemlju koja ulaže u vojnu industriju i bezbjednost više nego sve ostale industrijski i vojno jake zemlje, zemlju koja ima pretenzije da bude "svjetski policajac" i koja želi da vodi globalnu svjetsku politiku, bio je dovoljan da se upravo ona (SAD) okrene protiv takvog terorizma, ali ovoga puta su vlasti SAD stigmatizirale islamske zemlje kao nosioce terorističkih aktivnosti u svjetskim razmjerama.

Apsurdno je i ničim opravdano terorizam vezati za jednu zemlju, narod ili pak region, jer terorizam nema svoje mjesto prebivališta. On se dešava svakodnevno, na svakom mjestu i u svakom vremenu, on se ne može ograničiti na jedan segment, vrijeme i prostor jer je univerzalan, svjetski problem kojim se bave mnogobrojne međunarodne organizacije, nacionalne i međunarodne policije itd. Ako se terorizam i može locirati u vremenu i prostoru, onda su upravo SAD vodeća teroristička zemlja, a to nije teško potvrditi i dokazati. Mediji su ti koji su terorizam, nakon napada na SAD, stavili u prvi plan i uz političku propagandu, pokrenuli i medijski rat protiv

³ Željko Nikač, Transnacionalna saradnja u borbi protiv kriminaliteta, Europol i Interpol, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2003, str.43.

⁴ Dimitrijević V., Terorizam, Radnička štampa, Beograd, 1985, str. 173, Preneseno iz: Željko Nikač, Transnacionalna saradnja u borbi protiv kriminaliteta, EUROPOL i INTRPOL, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2003, str. 44.

terorizma, kao da terorizma nije bilo prije napada 11. septembra. Svakodnevna iskustva nam govore i ukazuju da savremena civilizacija živi u vremenu učestalih terorističkih aktivnosti. Novi oblici ispoljavanja međunarodnog terorizma⁵ dobijaju sasvim novu dimenziju. Bitne razlike u oblicima ispoljavanja, koji su uvjetovani razvojem nauke, tehnike i tehnologije, ali i razlikama društveno-ekonomskih, političkih, pa i historijskih korijena nastanka, daju nam za pravo da možemo govoriti o savremenom terorizmu kao krucijalnom fenomenu današnjice. Prije 11. septembra, većina onih koji su pisali o terorizmu govorili su da je opasnost od terorizma zanemarujuća u odnosu na svakodnevne opasnosti kojima je izloženo društvo, država, pa i pojedinac. Minimizarali su opasnost od terorizma, dok su obični ljudi, na neki način, bježali od te i takve minimizacije i pokušavali taj problem staviti na pravo mjesto. Pošto su ih na to često "tjerala sredstva javnog informisanja koja su uveličavala opštu opasnost, političari su nastojali da odgovore na implicitan ili eksplicitan poziv na zaštitnu akciju"⁶, ali su te akcije uvijek izvođene post festum, dakle, tek nakon izvedenog terorističkog čina i gotovo nikada nisu davale očekivane rezultate. To je samo potvrđivalo da je on nepredvidiv i da je borba protiv terorizma donkihotovska, da se on može pojaviti u svakom momentu i na svakom mjestu, da je dio svakodnevnice, ali da se prije samog čina terorizma ne može predvidjeti ili suzbiti. Još početkom XX stoljeća jedan je tajni agent pisao: "Pokušaj napada na jednu krunisanu glavu ili predsjednika je na izvjestan način vrlo senzacionalna, ali ne koliko je nekada bio. On je prodro u opšte poimanje o postojanju šefa države... Hajde sad da izlijemo gnjev na-recimo-crkvu. Užasno na prvi pogled, nema sumnje, ali ipak se ne tako djelotvorno kao što bi pomislio prostodušni čovjek. Bez obzira na to koliko je revolucionarni i anarhistički u začetku, bilo bi dovoljno budala da takvom gnjevu daju karakter vjerske manifestacije. A to bi odvratilo pažnju od naročito uznemirujućeg značaja koji želimo pridati tom činu... Ne možete dugo računati na njihove emocije, bilo sažaljenja bilo straha. da bi iole uticao na javno mnijenje, bombaški skandal mora nadmašiti osvetničku ili terorističku

⁵ Međunarodni terorizam određuje se u najmanje dva sadržaja: 1. Kao terorizam sa internacionalnim reperkusijama i 2. Kao nasilnički čin izvan prihvaćenih normi diplomacije i rata. – Zvonimir Šeparović, Kriminologija i socijalna patologija, Narodne novine, Zagreb, 1987, str. 117.

⁶ Charles Townshend, Terorizam, Šahinpašić, Sarajevo, 2003., str. 2.

namjeru. On mora biti čisto destruktivan. ”⁷ Da destrukcija mora biti temeljna oznaka terorizma pokazuju i napadi na WTC u Njujorku, kada se terorizam uspeo do prve tačke političkog dnevnog reda i kada je čitav svijet bio šokiran, zaprepašten i kada je zanijemio nad tom destruktivnošću. Međutim, kada su u pitanju islamske zemlje, destrukcija nije važna. Važno je nametnuti silu, važno je da se zna ko je ”gazda” i ko drži sve konce u rukama. Nije mali broj slučajeva ubistava šefova država ili vlada u svijetu, raznih ministara, vođa određenih nacionalnih, vjerskih ili kulturnih pokreta, dizanja u zrak raznih objekata od vojne, političke ili ekonomske važnosti... svakodnevno se negdje na zemlji dešava po neki teroristički napad. Jedan od ciljeva terorizma, prema B. Jenkinsu, a koji su SAD vrlo često primjenjivali, jeste i to da ”terorizam može biti usmjeren na izravno izazivanje represije, odmazde i protuterora, što može voditi na kraju, padu nepopularne vlade ili režima”⁸ (u praksi su poznati slučajevi terorističkih akcija specijalnih vojnih i policijskih jedinica SAD u svijetu kojima su rušene vlade koje nisu ”slušale” Bijelu kuću) .

Međutim, u pogledu definisanja pojma terorizma postoji jedna *aporija*, jer je izuzetno teško razlikovati i praviti distinkciju između terorizma i krivičnog djela ili vojnog djelovanja. Pojam ”terorista” nikada nije i neće prihvatiti niti pojedinac niti neka grupa, a etiketiranje ovim pojmom određene grupe se vrši samo od strane država ili vlada. Poimanje terorizma u ovom smislu je dvostruko. S jedne strane, oni koji su pripadnici određene političke, religijske, kulturne itd., grupacije obično sebe nazivaju ”oslobodiocima” ili ”borcima” za određene ideje i vlastita nastojanja u postizanju određenih ciljeva, a s druge strane, države sve te i takve pojedince i grupacije nazivaju ”teroristima” koji nemaju određenu političku podršku i koji koriste kriminalne načine i sredstva djelovanja. Protivzakonita sredstva i metodi djelovanja određenih grupa i pojedinaca, obično se od strane država ili vlada nazivaju terorističkim aktima, ali se ti akti i djelovanja podvode pod krivične zakone određene zemlje i prave razni spiskovi nezakonitih djelovanja kao krivičnih djela ”kao što su posjedovanje eksploziva ili uzimanje talaca—od kojih su većina već od ranije krivična djela prema običnom krivičnom zakonu. Tako se čini da je terorizam više stanje duha nego djelatnost.”⁹

⁷ Joseph Conrad, u: Ibidem, str. 1.

⁸ Zvonimir Šeparović, Nav.dj. str. 121

⁹ Josef Conrad, u: Nav.dj., str. 3.

Upravo zbog činjenice da postoji jedna vrsta relativizacije pojma terorista i terorizam, jer je to za jednoga terorista a za drugog borac za slobodu, nemoguće je naći definiciju terorizma koja nebi bila sporna i diskutabilna. On se ne može ni u kojem slučaju podvesti pod rat, jer ako je rat "sudar dvije žive sile", kako to kaže Klauzevic, terorizam je suprotnost, on je djelovanje žive sile na masu koja nije spremna ni na odbranu, niti je upozorena da će do određenog djelovanja uopće doći, a "suština terorizma je svakako negiranje borbe. Tu se mete napadaju tako da se sprječava (ili bolje rečeno zabranjuje) samoodbrana. Ali naravno, ono čime se terorizam po mišljenju javnosti raspoznaje jeste njegova spremnost da napadne ne samo odabrane nego i nasumične mete; u bombardovanju svega na nakoj pijaci, prodavnici ili kafani, vidimo namjerno kršenje međunarodnog ratnog zakona i odbijanje da se prihvate, kao nešto što obavezuje, vladajuća moralna razlikovanja – ratobornih i neutralnih, boraca i ne-boraca, zakonskih i nezakonskih meta. "¹⁰ Definicija terorizma je važeća u zavisnosti ko je iznosi i u kojoj državi, kako ko shvata ovaj fenomen i šta podrazumijeva pod njim, koje akte i djestva. Danas je općevažeća američka definicija pod kojom terorizam podrazumijeva "proračunaru upotrebu ili prijetnju nasiljem da bi se ulio strah, sa ciljem da se prisile ili zastraše vlade ili društva", a britanska definicija podrazumijeva "upotrebu ili prijetnju ozbiljnim nasiljem protiv svake osobe ili imovine, koja ima za cilj da promoviše politički, vjerski ili ideološki program djelovanja. "¹¹ Ni ove dvije definicije ne otklanjaju diskutabilnost poimanja teroriste i terorizma kao takvih ili, pak, "boraca ili borca za slobodu". Naprotiv, bilo koja definicija u sebi sadrži ovaj dualizam i shvatanju i poimanju terorizma. u svom općem značenju terorističke aktivnosti predstavljaju primjenu neposrednog organiziranog nasilja. Zbog efikasnosti i težeg otkrivanja u principu su to manje grupe ljudi spremnih da fizičkim putem, uključujući i atentate, otmice, ubistva, vojne diverzije i slično, nameću svoju volju državi i društvu, te upotrebljavajući psihičko nasilje prema masi, izazivaju kolektivne i lične emocije straha i nesigurnosti. Nema društva koje nije ideologizirano i koje nema svoje ideologije, a također je svako društvo ujedno i politički i religijski specifično, ono se od drugih po tome i razlikuje. Koliko će takvo društvo biti shvaćeno i prihvaćeno zavisi od nivoa tolerancije susjednih i drugih društava, ali i pojedinci i grupe upražnjavaju

¹⁰ Ibidem, str. 7.

¹¹ Ibidem, str. 3.

određene političke, religijske i ideološke programe i načine svoga djelovanja i samim tim postoje uvijek određene predispozicije za terorizam. Po svojoj ideološkoj osnovi terorizam može biti ultra desni (crni) , tj. fašizoidan, ili ultra lijevi (crveni) , kontrarevolucionarni vid političkog djelovanja. Najčešći motivi koji ga pokreću su uskonacionalni, separatistički ili neki drugi, teritorijalno pretenciozni, religijski, rasni ili revanšistički. Oni koji ga prakticiraju sebe smatraju "borcima za slobodu" i postizanje određenih "uzvišenih" ciljeva, a oni koji su podvrgnuti takvom djelovanju su žrtve i za njih su takvi akti "teroristički" akti, a izvođači "teroristi".

SAD su nakon septembarskih zbivanja pokrenule antiteroristički rat na globalnom planu, a taj rat je prerastao u antiislamski rat. Ne treba zaboraviti da je upravo u SAD-u, neposredno nakon objavljivanja rezultata istrage, kada je rečeno da iza terorističkih napada stoji Bin Laden i islamske zemlje, počeo "lov" na sve one koji potiču iz islamskih zemalja. Demokracija i tolerancija, po kojoj se oni žele raspoznavati u svijetu, tada se pokazala u pravom svjetlu. Medijski rat protiv islama je pozivao na linč i osudu svega što ima veze sa islamom. Pri tome se u potpunosti zaboravilo na činjenicu da je Bin Laden "američko dijete", dijete CIA-e koje je, koliko juče, radilo za američku vladu i tajnu službu i djelovalo po naređenjima američkih dužnosnika. Ni tada a ni kasnije nisu dati nikakvi opipljivi dokazi da je neposredna umiješanost Bin Ladena i islamskih zemalja neupitna. Naprotiv, svako saopštenje Stejt Departmenta i američkih vlasti je u javnosti prihvatano kao jedna vrsta postulata u koju nema sumnje i koje je prihvatano a priori kao općevažće. Tako su islamske zemlje, preko Bin Ladena, stigmatizirane kao nosioci terorističkih aktivnosti u cijelom svijetu. Izraelski terorizam koji traje desetinama godina nad Palestincima i palestinskim narodom je zanemaren i ostao je u sjeni "islamskog fundamentalizma i terorizma". Što je medijima ostalo "van očiju" je i činjenica da se taj terorizam još i povećao, eskalirao. Sa izraelsko-palestinske granice dolaze vijesti i informacije o određenim aktima izraelske vojske, informacije koje služe isključivo kao informacije bez ikakvih osvrti ili komentara, informacije koje se ni u jednom momentu ne kvalificiraju kao teroristički akti i napadi izraelske vojske i pojedinih grupa na palestinsku teritoriju i protiv palestinskog naroda. Na drugoj strani, američka javnost je bombardovana informacijama o terorističkim napadima avganistanskih talibana na američke trupe, o napadima, danas, iračkih nevladinih snaga na koalicione vojnike, i svi ti napadi se kvalificiraju isključivo kao teroristički,

dok su druge žrtve "kolateralna" šteta. Za američku javnost avganistanski talibani nisu imali pravo na samoodbranu, svako mjesto naseljeno njima je teroristički kamp koji treba uništiti, a izazivanje humanitarnih kriza u Avganistanu, umiranje stanovništva od gladi i od bombardovanja, sve su to bile kolateralne štete u globalnom antiterorističkom ratu na koje se nije trebalo osvrnati. Sve izraženiji vidovi terorističkih akcija, može se slobodno reći, samo su rezultat američkih vojnih akcija u islamskim zemljama i njihove prijetnje i optužbe drugim da pomažu određene terorističke grupe. Vlasti i dužnosnici SAD, potpomognuti američkim medijima, imaju potpuno jednostran odnos prema terorizmu. Iako definišu terorizam, zajedno sa Velikom Britanijom, kao svaku upotrebu nasilja u cilju promovisanja određene politike, oni potpuno zaboravljaju da upravo oni vrše promociju vlastitih političkih, ideoloških, pa čak i religijskih vrijednosti, i to putem sile, a ta se sila promovira i kroz proces globalizacije i paradigmu "Ako niste s nama, tada ste protiv nas". Upotreba vojnih potencijala, tajnih akcija u cilju svrgavanja protivnika američke dominacije i američkih vrijednosti, dovođenja proameričkih političara i ekonomskih stručnjaka na istaknuta mjesta vlasti u državama Trećeg svijeta, nametanje svojih vrijednosti i "american life"-a, dio su svakodnevnice američke javnosti. Svaki napad na američke interese je, a priori, teroristički akt, a svaka vojna ili bilo kakva druga intervencija američkih snaga, politička ili ekonomska akcija, to je akcija u cilju promovisanja "demokratskog društva" i dovođenja na vlast "demokratskih snaga", u cilju "zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda", jednakosti, ravnopravnosti i tome slično.

Vrlo je mali broj pojedinaca koji će objektivno i analitički obraditi i analizirati američke akcije i nazvati ih pravim imenom. U posljednjim godinama se češće to radi, a najtransparentniji primjer je Francuz Tijeri Mesan koji je objavio knjigu "11. septembar Velika prevara – Nijedan avion nije udario u Pentagon".¹² Izlazak i štampanje rezultata istraživanja i analiza koje je ovaj glavni i odgovorni urednik mjesečnika "Maintenant" provodio, a na osnovu kontradiktornih izvještaja Stejt Departmenta i drugih ministarstava, nisu mogli izazvati preveliku pažnju zbog izuzetno jake medijske kampanje zapadnih medija protiv terorizma, a koja je istovremeno bila i medijska zaštita i opravdavanje svih akcija koje su provodile vojne snage Alijanse u Avganistanu i Iraku pod plaštom borbe protiv terorizma.

¹² Tijeri Mesan, 11 septembar, Velika prevara, Nijedan avion nije udario u Pentagon, Draginić, Beograd, 2002.

Autor navodi čitav niz neistina u izvještavanju američkih dužnosnika o terorističkim napadima na WTC i Pentagon, izvještaja koji su u biti formirali odnos javnog mnijenja prema Bin Ladenu i islamskim zemljama. Taj odnos je pokazao koliki uticaj mogu imati mediji u formiranju široko prihvaćenih stavova i mišljenja o nečemu, ali i jedan širi odnos zapadne kulture prema istočnoj. Drugi primjer je američki politički aktivista i profesor Masačusetskog instituta tehnologije Noam Čomski i njegovo djelo "11 septembar".¹³ U pojašnjavanju njegove tvrdnje da je SAD "najveća teroristička zemlja", a te njegove tvrdnje su prenijele i prenose najveći svjetski mediji, ovaj autor kaže: "Najočigledniji primjer, ali daleko od najekstremnijeg, je Nikaragva... Vredi se setiti - pogotovo zato što je bilo tako jedinstveno zataškano-da je SAD jedina zemlja koja je bila optužena za međunarodni terorizam od strane Svjetskog suda i koja je odbila Rezoluciju Saveta bezbednosti koja poziva države da poštuju međunarodne zakone. Sjedinjene Američke Države nastavljaju međunarodni terorizam."¹⁴ Vrlo je teško naći region u svijetu gdje SAD nisu izvršile neki vid terorističkog djelovanja pod plaštom zaštite ljudskih prava i širenja demokratije, a primjer Nikaragve je jedinstven upravo zbog osude SAD-a od strane Svjetskog suda za međunarodni terorizam. Primjer tog klasičnog terorizma je i Bejrut: "Reganova administracija koja je 1985 godine tamo izvršila teroristički napad koji je bio veoma sličan ovom u Oklahoma Sitiju; bio je to kamion bomba podmetnut ispred džamije koji je tempiran tako da ubije maksimalan broj ljudi kada izlaze iz džamije. Ubijeno je osamdesetoro ljudi, a dve stotine pedeset je povređeno, uglavnom žena i dece... Meta terorističkog napada je bio muslimanski religiozni vođa koji im se nije dopadao i koga su promašili. Ne znam kako biste vi nazvali politiku koja je diskretno izazvala smrt nekih milion civila Iračana i možda pola miliona dece, što je cena koju smo spremni da platimo, kako kaže državni sekretar. Kojim imenom to treba nazvati? Podržavanje izraelskih okrutnosti je još jedan primjer."¹⁵

Svi ovi poginuli i povrijeđeni u Bejrutu su, kako to Čomski piše, u izvještaju resornog ministarstva podvedeni samo "pod jednu fusnotu", oni su bili "kolateralna" šteta. Uništavanje tvornice za proizvodnju lijekova u Sudanu od strane američke vojske u vrijeme Klintonove

¹³ Noam Čomski, 11 septembar, Draganić, Beograd, 2002.

¹⁴ Ibidem, str. 37.

¹⁵ Ibidem, str. 38.

administracije, avgusta 1998. godine, još jedan je primjer klasičnog terorizma. Nakon uništavanja ove tvornice i javnog istupanja Čomskog u javnosti, kada je ovaj čin nazvao terorističkim napadom i aktom, "mnogi veb sajtovi i stranice časopisa ispunjeni su uzbuđenim i maštovitim osudama"¹⁶, drugim riječima, javno i jasno nazivanje takvog čina pravim imenom, izazvalo je zgražanje američke javnosti, gotovo kao i zgražanje nad činom napada na WTC. Osjetljivost američke javnosti i medija na pravo nazivanje i imenovanje onoga što je terorističko je vrlo velika jer, sve što rade SAD je ispravno, a sve što bi se uradilo protiv SAD je, apriori, teroristički čin. Sve zemlje u kojima SAD imaju svoje interese, prema tamošnjim medijima i javnosti, moraju se povinovati američkim zahtjevima i moraju prihvatiti sve akcije koje se poduzimaju u tom cilju. Ni jedna takva akcija se ne smije nazvati terorističkim činom, naprotiv, to je za "dobrobit" stanovnika te zemlje pa makar oni to plaćali i životima, glađu i raznim drugim posljedicama. U Sudanu su, nakon rušenja pomenute tvornice, desetine hiljada ljudi umirali zbog nedostatka lijekova uz istovremenu zabranu uvoza adekvatnih zamjena za potrebne lijekove. Umiranje sudanskog stanovništva, staraca, žena i djece je bila "kolateralna" posljedica za koju oni nisu bili krivi.

Mediji su temelj oslonac takve politike SAD prema zemljama u kojima oni imaju svoje, nacionalne ili bilo koje druge, interese. Privrženost medija nacionalnoj politici i onome što "Bijela kuća" kaže je "sasvim tipično za glavne medije, i za intelektualni sloj uopšte, da podržavaju moćnike u vrijeme kriza i da pokušavaju da mobilišu stanovništvo za iste ciljeve. U tome su i uspjeli, skoro do nivoa histerije..."¹⁷ Upravo ova tvrdnja je najkarakterističnija za američke, ali i za sve zapadne, medije. Njihovo pisanje i izvještavanje mase dovodi do delirijuma, do histeričnih zahtjeva za odmazdom i osvetom, za uzvratanje istom mjerom, a potpuno je nebitno kome se treba uzvratiti-bitno je što hitnije i prije pronaći "dežurnog" krivca na kojem će se iskaliti sav bijes, gnjev i mržnja koja se akumulira medijskim pisanjem. Mediji su tu i da stigmatiziraju i označe krivca na kome sve to treba iskaliti, bitno je jedino da taj krivac bude van granica SAD.

¹⁶ Ibidem, str. 39.

¹⁷ Ibidem, str. 26.

Terorizam je opći, globalni svjetski problem koji je na prvu tačku političkog dnevnog reda svih svjetskih zemalja, a posebno SAD-a, došao nakon 11. septembra i napada terorista na WTC u Njujorku. Osveta SAD je uslijedila gotovo munjevito. Pokrenut je globalni svjetski "antiteroristički rat" koji u biti nije ništa drugo do unilateralni osvetnički čin SAD i njenih satelita u Evropi, u prvom redu Velike Britanije. Bez odobrenja UN, ove dvije velesile su pokrenule jednostanu vojnu intervenciju, najprije na Avganistan, a zatim i na Irak, pri čemu su počinjeni masovni ratni zločini prema civilnom stanovništvu. Vojne akcije SAD i Velike Britanije su najtransparentniji vid međunarodnog terorizma koji se provodi na početku XXI stoljeća. Bez obzira što medijska kampanja zapanih medija, i pisanih i audio-vizuelnih, neprestano govori o navodnim vojnim ciljevima ratnih operacija, činjenica je da su to u stvario civilni ciljevi, a žrtve isključivo civili koji nemaju, niti im američke i britanske snage daju, ikakvu mogućnost odbrane. Svi svjetski mediji su se bezobzirno okrenuli protiv islamskog svijeta i islamskih zemalja, koje su, po njima, jedine krive za terorizam u svjetskom kontekstu. Političko-medijski rat započeo 2001. godine protiv terorizma i islama traje i danas i nema mogućnosti prognoze do kada će on trajati. Da li će se rat protiv terorizma nazivati antiteroristički ili kontrateroristički, svejedno je. Možda najveća opasnost "sadržana u reakcijama na terorizam jeste poriv za imitiranjem. Godinama se jasno povlačila razlika između "antiterorističkih" mjera i "kontraterorizma". Prve su se odnosile na svaki zakoniti korak koji može predizeti država, od specijalnog zakonodavstva do prijekog zakona; ovo drugo značilo je prihvatanje terorističkih metoda—kao atentati i proizvodnje odmazde—(kako to provodi SAD, op. a) od snaga same države. Ova razlika se još ponekad održava (na primjer, u antiterorističkom ogranku Scotland Yarda), ali se češće brisala. Nije jasno da li je to znak prilagođavanja samih pojmova; kao i drugdje čini se da je glavni rezultat toga još jedno zamučivanje definicije. "¹⁸ Upravo SAD primjenjuju mjere kontraterorizma, a primjera za to ima napretek. Neki, najdrastičniji su naveli naprijed. Kada bi se dužnosnici Stejt Departmenta, posebno

¹⁸ Iako autori nekih djela o terorizmu primjećuju tu razliku, ne slažu se oko toga šta ti termini označavaju (jedan kaže da su za razliku od kontraterorističkih mjera, antiteroristički koraci velikim dijelom odbrambene prirode; drugi tvrde da kontraterorizam pasivan odgovor, dok je antiterorizam agresivno i moćno oruđe vlade). No trenutno većina autora miješa ova dva izraza, bez ikakve eksplicitne ili implicitne razlike. - Charles Townshend, Terorizam, Šahinpašić, Sarajevo, 2003., str. 120-121.

predsjednik SAD, pridržavali izjave Američkog sekretara vanjskih poslova Geoga Shultza, date 1986, kada je izjavio da "znamo da je terorizam međunarodni problem što iziskuje udružene napore svih slobodnih nacija. Isto kao što postoji saradnja među onima koji se bave terorizmom, mora postojati saradnja među onima koji su njegove stvarne ili potencionalne mete. Zato je suštinska komponenta naše strategija veća saradnja među demokratskim nacijama i svim drugim koji dijele naše nade za budućnost. Postigli smo neke uspjehe. Ali i odveć često zemlje koči strah da će izgubiti trgovinske prilike ili strah da će izazvati snagatora. Došlo je vrijeme da se udruže nacije koje iskreno žele kraj teorizma u bilo kakvim formama, da bi preduzele neophodne korake"¹⁹, s jedne strane, tada bi se moglo povjerovati u demokratske i iskrene želje SAD za borbu protiv terorizma, a s druge strane, kada znamo kada je ova izjava data, da se zaključiti da je ona bila samo deklarativne prirode. Naime, tih godina su amerikanci izvodili čitav niz teorističkih napada po Africi i zemljama Azije i Latinske Amerike. Dosadašnjim "ratom protiv terorizma" i pretenzijama da bude vođa procesa globalizacije, od samog procesa globalizacije neće biti ništa. To će biti samo demokratski terorizam koji provode SAD, Velika Britanija i ekonomski bogate zemlje svijeta.

Zaključak

Politiku SAD prema savremenom problemu međunarodnog terorizma, posebno poslije 11. septembra, možemo slobodno nazvati "demokratskim terorizmom" koju ova velesila sprovodi diljem svijeta, a danas prvenstveno protiv islamskih zemalja. Međunarodni terorizam, koji provode SAD, predstavljaju nasilnički čin izvan prihvaćenih normi diplomacije i rata i to je jedini način da se ova supersila "opravda" za sve terorističke akte koje je provodila i provodi već decenijama.

"Antiteroristički", globalni rat protiv međunarodnog terorizma se pretvorio u borbu za nove kolonije i ekonomske prostore, za mijenjanje "neposlušnih" režima u svijetu, za otvaranje novih prostora na kojima bi SAD djelovale bez straha od sankcija UN-a ili Svjetskog suda, a danas Međunarodnog suda za ratne zločine. Primjeri Nikaragve, Sudana, Bejruta, Avganistana, a danas i Iraka samo govore u prilog tvrdnji američkog analitičara Noama Čomskog da su SAD "vodeća i

¹⁹ Ibidem, str. 136.

najveća teroristička zemlja svijeta". Stigmatizacija Islama kao "legla" međunarodnog terorizma, uz pomoć zapadnih medija je dostigla svoj vrhunac nakon 11. septembra, pa ostaje otvoreno pitanje da li i na koji način vjerovati američkoj administraciji da zaista vodi "rat protiv terorizma" ili, pak, što je lakše dokazati da vode rat za nove kolonije i ekonomske i vojne prostore u svijetu.

Summary

Essay analyzes United States of America policy toward terrorism. Global fight against international terrorism in essay is presented as a war for new territories and colonies from which natural welfares will be dipper, especially oil. There are examples, stated by American political scientists, that USA "leading terrorist country" in the world that produces violence beyond the framework of international law, diplomacy and war and with USA stays without reach of any norms of international law in which USA should be suspected for international terrorism (like in case of Nicaragua) . Together with that, USA is only country suspected by World Court for producing international terrorism, today presented in transparent examples, and all of that under global antiterrorist activity in the world.

Key Words: politics, terrorism, international terrorism, stigmatization

Korišćena literatura

- Charles Townshend, Terorizam, Šahinpašić, Sarajevo, 2003.
- Noam Čomski, 11. septembar, Draganić, Beograd, 2002.
- Tijeri Mesan, Velika prevara, Nijedan avion nije udario u Pentagon, Draganić, Beograd, 2002.
- Zvonimir Šeparović, Kriminologija i socijalna patologija, Narodne novine, Zagreb, 1987.
- Željko Nikač, Transnacionalna saradnja u borbi protiv kriminaliteta, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2003.